

Овој документ ги содржи најчесто поставуваните прашања во врска со проектот Иловица-Штука.

Дополнителни прашања и одговори на англиски и македонски јазик можат да се најдат на: www.euromaxresources.mk и www.euromaxresources.com (www.euromaxresources.mk/prashana-i-odgovori/)

Какво ќе биде влијанието на проектот врз социо-економските аспекти за локалното население и целиот регион?

Еуромакс директно ќе вработи и ангажира околу 700 луѓе во текот на изградбата и околу 500 луѓе во текот на оперативниот процес (работењето). Сите лица од локалното подрачје кои ги имаат потребните вештини ќе добијат можност да се пријават за работа во Еуромакс. Дополнително на тоа, 78% од надоместокот за минерални сировини ќе оди во буџетот на засегнатите Општини. Многу индиректни вработувања (снабдување со храна, превоз, сместување итн.) ќе се создадат како резултат на изградбата на рудникот и неговото работење. Добавувачите ќе се постават блиску до локацијата на идниот рудник, со што локалното население дополнително ќе се вклучи во нивната работа. Многу локални деловни субјекти ќе имаат придобивки како резултат на повисокиот животен стандард.

Еуромакс веќе придонесува кон социо-економскиот развој на заедниците преку одредени директни инвестиции во заедниците кои ќе се интензивираат во иднина со самиот развој на проектот.

Проектот ќе има позитивно влијание општо врз националната економија. Еве неколку податоци од нашето истражување:

- Проектот „Иловица-Штука“ ќе има значително позитивно влијание врз извозот на Македонија. Извозната вредност на концентратот на бакар и злато во првата година од работењето ќе изнесува 249 милиони евра што, кога ќе се спореди со вкупната вредност на македонскиот извоз за 2014 година, претставува зголемување за речиси 7%, правејќи ја рударската индустрија клучен двигател во македонскиот извоз. Просечната годишна вредност на извозот во текот на 23-годишниот животен век на рудникот ќе изнесува околу 171 милиони евра годишно.
- Вкупното директно (1,9 милијарди евра), индиректно и поттикнато (0,55 милијарди евра) учество на Проектот во бруто домашниот производ (БДП) на земјата во текот на целиот животен век на рудникот се предвидува да достигне речиси 2,45 милијарди евра.
- Државниот надомест за минерални сировини изнесува 2% од нето добивката од продажбата на металот. Просената годишна исплата на таквиот надомест се проценува дека ќе биде околу 3,6 милиони евра годишно со целосен капацитет на рудникот.

Слушнавме дека добивката за државата ќе изнесува 2% од количината на ископана руда. Што всушност означува тој процент?

Согласно Законот за минерални сировини, надоместокот за минерални сировини и се пресметува според вредноста на металот пред да се земат предвид трошоците. Иако процентот изгледа многу мал, сепак на годишно ниво се проценува дека надоместокот ќе изнесува околу 3,6 милиони евра. Дополнително на тоа, државата добива и данок на добивка за остварената добивка на компанијата и даноци за приходите на вработените. Прегледот на овие држави добивки е прикажан во Студијата за оцена на влијанието врз животната средина:

Извор на приход		Изградба (вкупно)	Работење (просечно годишно)	Работење (вкупно)
Даноци	Персонален данок на доход	7.200.000 €	2.100.000 €	48.300.000 €
	Корпоративен данок на доход	1.600.000 €	8.200.000 €	188.600.000 €
	Данок на промет и акцизи	600.000 €	3.300.000 €	75.900.000 €
	Вкупно (даноци)	9.400.000 €	13.600.000 €	312.800.000 €
Надоместок	Надоместок за државата	н/п	800.000 €	18.200.000 €
	Надоместок за општината	н/п	2.800.000 €	64.600.000 €
	Вкупно (надоместоци)	н/п	3.600.000 €	82.800.000 €
Вкупен приход		9.400.000 €	17.200.000 €	395.600.000 €

Забелешка: Некои вкупни вредности, поради заокружување, не ги прикажуваат прецизно годишните просеци собрани за време на животниот век на проектот.

Дополнително на исплатените плати, придобивки има и за регионот. Вкупниот директен приход на трудот како резултат на периодот на изградба на проектот во траење од две години се очекува да биде над 63 милиони евра. Речиси половина (над 31 милион евра) од овој приход ќе се генерира во 2018 година, годината на врвот во изградбата на проектот. Во текот на работењето се очекува дека проектот годишно ќе

генерира околу 14 милиони евра приход на трудот. Вкупниот директен приход на трудот како резултат на 23-годишното работење на проектот, според тоа, се проценува на 320 милиони евра.

Како рудникот ќе влијае на релјефот/шумите?

Предложениот површински коп „Иловица-Штука“ е на дел од ридот што моментално е грмушеста шума која постојано се сече во последните неколку десетици години и не е забележан раст на зрела шума, всушност најголем дел од падината е оголен. Еуромакс обезбеди средства за Шумското стопанство за одгледувалиште на шумски садници со цел да се одгледуваат локални садници и како помош во пошумувањето, вклучувајќи го обновувањето на локацијата на рудникот по завршување на експлоатацијата. Нема да има директни влијанија врз планината Беласица. Површинскиот коп во голем дел нема да биде видлив од најблиските населени места.

Според податоците добиени од Општина Босилово и Општина Ново Село, во рамките на општина Босилово има 2.086 хектари пасишта и 4.996 шуми на планината Огражден. Границите на општина Ново Село опфаќаат вкупно 9.695,7 хектари пасишта и шуми заедно на планината Огражден.

Според податоците од Агенцијата за катастар на недвижности, вкупната површина на шуми и пасишта во рамките на опфатот на проектот „Иловица-Штука“ што се протега на територијата на двете општини изнесува 1.147,59 хектари, што претставува само 6,8% од вкупната територија што двете општини ја зафаќаат на планината Огражден.

Дали водата од зафатите на река Штука ќе се користи како вода за пиење?

**Каков е квалитетот на водата во моментот?
Како ќе биде влијанието врз цената на водата со новиот систем за водоснабдување?**

Зафатите ќе се затворат за користење со пуштањето во употреба на водоводната мрежа на Општината. Истото треба да се изведе пред започнувањето на работата на рудникот. Новата мрежа за водоснабдување, кофинансирана од Еуромакс, ќе обезбеди вода со подобар квалитет. Моменталниот квалитет на водата покажува дека истата е бактериолошки загадена.

Населението во моментот плаќа 10 ден/м³ за водата која ја добива од зафатите, а во иднина ќе плаќаат 30 ден/м³ за третирана вода од Пречистителната станица, но тоа треба да се потврди од страна на Општината/Комуналното претпријатие во Босилово.

Како можете да сте сигурни дека акумулацијата „Турија“ има капацитет да обезбеди вода за идниот рудник?

Дали ќе има влијание врз квалитетот на водата за пиење во градот Струмица?

Се изработува прелиминарна студија за изводливост и нашите стручни лица за води одржаа серија состаноци со одговорните лица во соодветните институции, компанијата која ја подготвува прелиминарната студија за изводливост, на „Водостопанство АД“, Водостопанство „Струмичко поле“, Јавното комунално претпријатие во Босилово.

Се потврди дека капацитетот на акумулацијата „Турија“ во моментот не е доволно искористен и „Струмичко поле“ нагласија дека не постои простор за загаженост во однос на можноста за снабдување на потребната количина на вода.

„Струмичко поле“ работи како непрофитна компанија и затоа надоместокот за користење на вода што ќе го плаќа Еуромакс ќе се инвестира во подобрување на дистрибуцијата на вода и управувањето со водите во регионот.

Дополнително на тоа, според член 15 од Законот за води, постојат приоритети за користење на водите и според истиот тој член, на прво место е водата за пиење, потоа за наводнување и на трето место е снабдување со вода за индустријата.

Кој би сакал да купува земјоделски производи од регион веднаш до рудник? Дали рударството и земјоделството можат да егзистираат истовремено?

Веќе постои значително развиена тешка индустрија во Струмичката котлина, вклучувајќи експлоатација на метали и каменоломи, а постојат многу примери во Европа каде земјоделството се развива во близина на рударски активности (Обединетото Кралство, Германија, Ирска, Турција се само неколку од нив) и каде двете гранки паралелно постојат без никакво нарушување. Треба да се потсетиме и дека многу мал дел од земјоделството во котлината е органско и секојдневно се користат големи количини на хемиски пестициди и вештачки ѓубрива.

Како пример за истовременото постоење е градот Кавадарци во Македонија, место каде се наоѓа топилницата за никел и една од најпознатите винарии во државата. Лозовите насади се протегаат до самата граница на имотот на топилницата, а винаријата извезува вино низ Европа и пошироко.

Целта не е да се замени земјоделството со рударство, туку тие истовремено да постојат и да понудат добро платени и постојани работни места со придобивки за сите во заедницата. Треба да знаеме и дека организациите како Светската Банка и ММФ често го сметаат рударството како индустрија која најмногу може да придонесе за почеток на економски развој на одреден регион или држава. Проектот „Иловица-Штука“ физички не зафаќа дел од земјоделското земјиште.

Што ќе се случи со загрозените живеалишта и неколкуте заштитени видови на флора и фауна кои се идентификувани во Европската директива за живеалишта и според Црвената листа на ЕУ?

Каде ќе се преместат декаподите, желките и лилјациите?

Еуромакс е обврзана да го одржува постојниот режим на напасување (или да го пресоздаде), да избегне нарушување на квалитетот на пасиштата на повисоките надморски височини и да ја обнови вегетацијата на подрачјето на хидројаловиштето со мозаик на пасишта и грмушести растенија при затворањето, проектиран за соодветност на големиот дамчест синец и други без'рбетници.

Копнените видови ќе можат природно да се распространат со развојот на проектот. Изградбата ќе се изведува во фази во текот на две години, со што на таквите видови ќе им се овозможи природно да ги преместат своите живеалишта во блиските подрачја на соодветни живеалишта. По затворањето, засегнатите подрачја ќе бидат рекултивирани и вегетацијата ќе се обнови соодветно за да им се овозможи на видовите повторно да се населат. Деталната повеќегодишна работа која придонесе за дефинирање на постојните услови за проектот „Иловица“ овозможи оценка на бројноста, локациите и разновидноста на видовите под влијание и потврда дека нивното природно раселување може да се прилагоди на локалната средина со минимални ефекти.

Подолгорочното зголемување на површините со пасишта, ливади и грмушести живеалишта поврзано со рекултивирањето на хидројаловиштето, заедно со акциониот план за биодиверзитет што ќе се изработи пред изградбата и на кој „Еуромакс“ ќе се обврза, ќе го зголеми опфатот на живеалишта за локално важните видови.

- Видовите како ракот камењар (декаподи) ќе се транслоцираат во други слични водни текови во околните подрачја кои веќе имаат популација од ракови камењари, а точната локација на новите живеалишта ќе се одреди како дел од Планот за управување со биодиверзитетот што ќе се изработи во наредните неколку месеци. Преместувањето ќе се изведе преку физичко фаќање на камењарите и нивно преместување на друга локација.

- На видовите кои бавно се движат, како што се желките, ќе им се помогне да се преместат при изведување на работите со расчистување. Мајчинските колонии на лилјаци ќе се преместат. На локацијата ќе има стручно лице за биодиверзитет кое ќе го надгледува расчистувањето и ќе обезбеди заштитените растителни и животински водови да се отстранат пред започнување на работите.

Може да се јави исцедување од хидројаловиштето и покрај изградбата на брана. Како е проектирана браната на хидројаловиштето и каков материјал ќе се употреби за нејзина изградба?

Браната на хидројаловиштето ќе се изгради од неминерализиран материјал и истата е проектирана за да поднесе сеизмички настани и според меѓународните стандарди за проектирање. Позади браната ќе се остави доволно простор за задржување на максималните поплавни води. Истото е направено за максималните можни врнежи од дожд. Проектот е ревидиран од реномирани светски стручни лица и подлежи на финално одобрување од соодветните македонски власти заради безбедност на проектот.

Браната редовно ќе се надгледува во текот на животниот век на проектот, не само од вработените, туку и од независни меѓународни стручни лица. Ќе се изведува прогресивно обновување на вегетацијата на хидројаловиштето и по одреден временски период по затворањето на хидројаловиштето, истото ќе изгледа како природен рид.

Според регулативата, во која фаза од проектот е потребно да се обезбеди дозвола за интегрирано спречување и контрола на загадувањето?

Дозволата за интегрирано спречување и контрола на загадувањето се издава дури откако рудникот ќе се изгради и тоа пред самото започнување на рудникот со работа, што значи дека експлоатацијата може да започне да се изведува само по издавање на оваа дозвола. Со тоа се обезбедува потврда дека финалната изградба ги почитува сите потребни прописи пред да добие дозвола за користење.

Рудата се распространува на широк простор и потоа се попрскува со цијанид преку систем на цевки. Мора да се даде објаснување каде ќе заврши тој цијанид.

Во нашиот проект цијанидот не се користи на таков начин, а опишаното во прашањето е т.н. систем на „класично лужење“. Во „Иловица-Штука“ планираме да користиме затворен систем со резервоари, познат како систем со круг на лужење, како што е детално претставено и во Студијата за оцена на влијанието врз животната средина и нашите објавени технички извештаи. Можниот цијанид повторно ќе се искористи. Отпадниот материјал ќе поминува низ постројка за уништување на цијанид во која ќе се обработи остатокот од цијанид што не е употребен повторно.

Одредени интересни факти за користењето и постоењето на цијанидот:

- Цијанидот се ослободува од природни супстанции во некои водови храна и одредени растенија како што се маниока, сортата грав лима и бадемите. Лушпите и семките од познати растенија, како кајсии, јаболка и праски, може да содржат значителни количини на хемиски супстанции кои се метаболизираат во цијанид. Јадливите делови од овие растенија содржат многу помали количини од овие хемиски супстанции.
- Цијанидот го има и во чаdot од цигарите и се создава при согорување на синтетички материјали како што е пластиката. Продуктите од согорувањето се супстанции кои се ослободуваат кога предметите горат.
- Во производните процеси цијанидот се користи за добивање хартија, текстилни материјали и пластика. Се наоѓа и во хемиските супстанции што се користат за развивање фотографии. Цијанидните соли се користат во металургијата за галванизација, чистење на метали и отстранување на златото од рудата во која истото е содржано. Цијанидниот гас се употребува за истребување на штетници и паразити во бродови и згради.

Кои се концентрациите на арсен во рудата?

Арсенот не ја загадува и нема да ја загадува водата во животната средина затоа што концентрациите во карпите не се воопшто високи. Имено, просечно има 17 делови на милион или 0,0017%. Не станува збор за наоѓалиште богато со арсен. Податокот се заснова на повеќе од 10.000 различни анализи на примероци од карпи. Лабораториските истражувања беа поставени на посебен начин и изведени за да се одреди дали загадувачките супстанции, вклучително и арсен, ќе се одделат од материјалот во наоѓалиштето при контакт со вода (т.е. да се претстави како ќе се однесуваат при контакт со врнежи од дожд). Моменталните концентрации на арсен во површинските и подземните води во сливните подрачја на Јазга и Штука се 0.001 и 0.004 mg/l и „Еуромакс“ се обврзува дека нема да има надминување на стандардите за арсен во водата за пиење во текот на и после изградбата и работењето на Проектот.

Моменталниот квалитет на водата се заснова на околу 350 анализи на примероци на вода. Стандардот на ЕУ за арсен во водата за пиење е 0.01 mg/l. Треба да се истакне дека новата мрежа за водоснабдување во Иловица и Штука ќе се изгради од локалните власти и ќе се финансира од „Еуромакс“ и ќе се тестира за да се потврди дека истата е безбедна и не претставува ризик за здравјето. Арсенот не е идентификуван како загадувачка материја што треба да предизвика загриженост затоа што почетните концентрации на арсен во карпите се мали и експериментите покажуваат дека поголем дел од материјалот не го одделува арсенот при контакт со вода. Не се очекува концентрациите на арсен во водата при контакт со изложениот материјал да бидат високи. Третирањето на водата што се испушта од езерото во површинскиот коп ќе ги намали концентрациите на арсен како дел од целокупното третирање на водата за зголемување на алкалноста и отстранување на металите.

Луѓето од Иловица и Штука се иселуваат бидејќи се исплашени од негативните влијанија на рудникот.

Не постои причина за страв кај луѓето. Еуромакс е компанија која спроведува најдобра меѓународна практика и се обврзува на почитување на највисоките стандарди за заштита на животната средина и социјалните аспекти. Тесно соработуваме како со македонската Влада, така и со ЕБОР за да обезбедиме почитување како на македонското, така и на европското законодавство.

Една од заложбите на ЕБОР е следната: „Во рамките на своите овластувања, преку своите процеси на процена и следење на животната средина и социјалните аспекти, ЕБОР ќе се залага проектите да се изведуваат, спроведуваат и да работат во согласност со применливите регулаторни барања и добрата меѓународна практика.“

Всушност, барањата на ЕБОР се насочени кон подобрување на условите за егзистенција и влијанието врз социо-економските аспекти.

Ги охрабруваме сите жители на локалните заедници да го посетат Информативниот центар со цел да бидат постојано информирани за нашите активности.

Информативен центар

Иловица 500

Општина Босилово

info@euromaxresources.mk

+389 34 368 888